

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 8ης Σεπτεμβρίου 2011 *

Στην υπόθεση C-177/10,

με αντικείμενο αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 12 de Sevilla (Ισπανία) με απόφαση της 24ης Μαρτίου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Απριλίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Francisco Javier Rosado Santana

κατά

Consejería de Justicia y Administración Pública de la Junta de Andalucía,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.N. Cunha Rodrigues, πρόεδρο τμήματος, A. Arabadjiev, A. Rosas, A. Ó Caoimh (εισηγητή) και Σ. Lindh, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: A. Calot Escobar

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- το Consejería de Justicia y Administración Pública de la Junta de Andalucía, εκπροσωπούμενο από τον A. Cornejo Pineda, abogado,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Rodríguez Cárcamo,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. van Beek και την S. Pardo Quintillán,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 12ης Μαΐου 2011,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαίσίου για την εργασία ορισμένου χρόνου η οποία συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999 (στο εξής: συμφωνία-πλαίσιο) και έχει προσαρτηθεί στην οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (ΕΕ L 175, σ. 43).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο της εκδικάσεως διαφοράς μεταξύ του F.J. Rosado Santana, νυν τακτικού δημοσίου υπαλλήλου της Junta de Andalucía και, ειδικότερα, του Consejería de Justicia y Administración Pública de la Junta de Andalucía (Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Διοίκησης της Κυβερνήσεως της Αυτόνομης Κοινότητας της Ανδαλουσίας, στο εξής: Consejería) με αντικείμενο την απόφασή της να ακυρώσει τις πράξεις περί διορισμού του ως τακτικού δημοσίου υπαλλήλου στη γενική κατηγορία βοηθών διοικήσεως μέσω ενδοϋπηρεσιακής μετατάξεως.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Όπως προκύπτει από τη δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 1999/70, η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 139, παράγραφος 2, ΕΚ, τα υπογράφοντα μέρη έχουν δείξει την επιθυμία τους να βελτιώσουν την ποιότητα της εργασίας ορισμένου χρόνου, εξασφαλίζοντας την εφαρμογή της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων, καθώς και να διαμορφώσουν ένα πλαίσιο για να αποτραπεί η κατάχρηση που προκύπτει από τη σύναψη διαδοχικών σχέσεων εργασίας ή συμβάσεων ορισμένου χρόνου.
- 4 Κατά το άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας, αντικείμενό της είναι η «υλοποίηση της συμφωνίας πλαισίου [...] η οποία συνήφθη [...] μεταξύ των διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα (CES, UNICE και CEEP)».

5 Κατά το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι απαραίτητες για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 10 Ιουλίου 2001 ή διασφαλίζουν, το αργότερο την ημερομηνία αυτή, ότι οι κοινωνικοί εταίροι λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα μέσω συμφωνίας, τα δε κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν κάθε απαραίτητο μέτρο που να τους επιτρέπει ανά πάσα στιγμή να είναι σε θέση να διασφαλίζουν τα αποτελέσματα που επιβάλλει η παρούσα οδηγία. Ενημερώνουν αμέσως σχετικά την Επιτροπή.»

6 Σκοπός της συμφωνίας-πλαisiού, σύμφωνα με τη ρήτρα 1 αυτής, είναι:

«α) η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου με τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της [απαγορεύσεως των διακρίσεων].

β) η καθιέρωση ενός πλαισίου για να αποτραπεί η κατάχρηση που προκαλείται από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή εργασιακών σχέσεων ορισμένου χρόνου».

7 Η ρήτρα 2, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού έχει ως εξής:

«Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική σε κάθε κράτος μέλος.»

8 Η ρήτρα 3 της συμφωνίας-πλαισίου ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας,

1. ως “εργαζόμενος ορισμένου χρόνου” νοείται ένα πρόσωπο που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου συναφθείσα απευθείας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου, η λήξη της οποίας καθορίζεται από αντικειμενικούς όρους, όπως παρέλευση συγκεκριμένης ημερομηνίας, ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου ή πραγματοποίηση συγκεκριμένου γεγονότος·
2. ως “αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου” νοείται ο εργαζόμενος που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας αορίστου χρόνου στην ίδια επιχείρηση και απασχολείται στην ίδια ή παρόμοια εργασία/απασχόληση, λαμβανομένων υπόψη των προσόντων ή των δεξιοτήτων. Όπου δεν υπάρχει αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου στην ίδια εκμετάλλευση, η σύγκριση πρέπει να γίνεται με αναφορά στην εκάστοτε εφαρμοζόμενη συλλογική σύμβαση, ή, όταν δεν υπάρχει οικεία συλλογική σύμβαση, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή τις εθνικές συλλογικές συμβάσεις ή πρακτικές.»

9 Η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου, η οποία επιγράφεται «Αρχή της [απαγορεύσεως των διακρίσεων]», ορίζει τα εξής:

- «1. Όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται δυσμενώς σε σχέση με τους αντίστοιχους εργαζόμενους αορίστου χρόνου μόνο επειδή έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

[...]

4. Η απαιτούμενη περίοδος προϋπηρεσίας σε σχέση με ιδιαίτερες συνθήκες απασχόλησης θα είναι η ίδια για τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου όπως και για τους εργαζομένους αορίστου χρόνου εκτός από την περίπτωση που δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους διαφορετική διάρκεια της περιόδου προϋπηρεσίας.»

Το εθνικό δίκαιο

- 10 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, του νόμου 70/1978 περί αναγνώρισης της προϋπηρεσίας στη δημόσια διοίκηση (*Ley 70/1978 de reconocimiento de servicios previos en la Administración Pública*), της 26ης Δεκεμβρίου 1978 (*BOE* αριθ. 9, της 10ης Ιανουαρίου 1979, σ. 464, στο εξής: νόμος 70/1978), ορίζει τα εξής:

«Θεωρείται αδιακρίτως ως πραγματική υπηρεσία κάθε υπηρεσία που έχει παρασχεθεί στους κατά την ανωτέρω παράγραφο τομείς της δημόσιας διοίκησης, τόσο υπό την ιδιότητα του μη μόνιμου δημοσίου υπαλλήλου (με σχέση ορισμένου χρόνου η εκτάκτου) όσο και υπό το καθεστώς συμβασιούχου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, ανεξαρτήτως του αν οι εν λόγω συμβάσεις έχουν συναφθεί εγγράφως ή όχι.»

- 11 Η εικοστή δεύτερη συμπληρωματική διάταξη του νόμου 30/1984, περί μεταρρυθμίσεως του καθεστώτος για τους Ισπανούς δημοσίου υπαλλήλους (*Ley 30/1984 de reforma de la Función Pública*), της 2ας Αυγούστου 1984 (*BOE* αριθ. 185, της 3ης Αυγούστου 1984, σ. 22629), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 42/1994 περί φορολογικών, διοικητικών μέτρων και μέτρων κοινωνικής πολιτικής (*Ley 42/1994 de medidas fiscales, administrativas y de orden social*), της 30ής Δεκεμβρίου 1994 (*BOE* αριθ. 313, της 31ης Δεκεμβρίου 1994, σ. 39457), ορίζει τα εξής:

«Η κάλυψη θέσεων των κλάδων και των βαθμών της κατηγορίας C μπορεί να πραγματοποιείται με μετάταξη υπαλλήλων των κλάδων και των βαθμών κατηγορίας D, εφόσον η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει αντίστοιχο τομέα δραστηριοτήτων ή καθηκόντων, και με τη διοργάνωση διαγωνισμού, κατά τον οποίο συνεκτιμώνται τα προσόντα των υπαλλήλων σε σχέση με τη σταδιοδρομία τους και τις θέσεις που κατείχαν καθώς και το επίπεδο εκπαιδεύσεως και τον χρόνο προϋπηρεσίας.

Για την κάλυψη αυτή απαιτείται η κατοχή των τίτλων σπουδών που προβλέπονται στο άρθρο 25 του παρόντος νόμου ή δεκαετής προϋπηρεσία σε κλάδο ή βαθμό της κατηγορίας D ή πενταετής προϋπηρεσία εφόσον ο ενδιαφερόμενος έχει παρακολουθήσει, κατόπιν επιλογής βασιζόμενης σε αντικειμενικά κριτήρια, πρόγραμμα ειδικής εκπαίδευσης.

Η παρούσα διάταξη αποτελεί βασικό κανόνα του καθεστώτος των δημοσίων υπαλλήλων και έχει θεσπιστεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 149, παράγραφος 1, σημείο 18, του Συντάγματος.»

- 12 Το άρθρο 32 του διατάγματος 2/2002 για τη θέσπιση γενικού κανονισμού περί διορισμών, μετατάξεων και προαγωγών, καλύψεως των θέσεων και υπηρεσιακής εξέλιξεως των υπαλλήλων της γενικής διοικήσεως της Junta de Andalucía (Decreto 2/2002 por el que se aprueba el Reglamento General de Ingreso, promoción interna, provisión de puestos de trabajo y promoción profesional de los funcionarios de la Administración General de la Junta de Andalucía), της 9ης Ιανουαρίου 2002 (*BOJA* αριθ. 8, της 19ης Ιανουαρίου 2002, σ. 913), έχει ανάλογη διατύπωση με αυτή της ως άνω συμπληρωματικής διατάξεως.
- 13 Ο νόμος 7/2007 περί θεμελιωδών διατάξεων για τους δημοσίους υπαλλήλους (*Ley 7/2007 del Estatuto básico del empleado público*), της 12ης Απριλίου (*BOE* αριθ. 89, της 13ης Απριλίου 2007, σ. 16270, στο εξής: *LEBEP*), εφαρμόζεται, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, αυτού, στους τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους και, κατά περίπτωση, στους επί συμβάσει υπαλλήλους που απασχολούνται, μεταξύ άλλων, στις διοικητικές υπηρεσίες των Αυτόνομων Κοινοτήτων.
- 14 Το άρθρο 8, παράγραφος 2, του *LEBEP* ορίζει ότι οι υπάλληλοι του Δημοσίου διακρίνονται σε τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους (*funcionarios de carrera*), εκτάκτους δημοσίους υπαλλήλους (*funcionarios interinos*), επί συμβάσει υπαλλήλους και βοηθητικό προσωπικό.
- 15 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, του *LEBEP* ορίζει τα εξής:

«Τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι είναι τα φυσικά πρόσωπα τα οποία κατά τον νόμο υπηρετούν στα όργανα της δημόσιας διοίκησης με ρυθμιστική σχέση διεπόμενη από το διοικητικό δίκαιο με σκοπό την παροχή εμπίσθων υπηρεσιών σε μόνιμη βάση.»

16 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, του LEBEP ορίζει τα εξής:

«Έκτακτοι δημόσιοι υπάλληλοι είναι τα φυσικά πρόσωπα τα οποία προσλαμβάνονται με αυτή την ιδιότητα, για λόγους επιτακτικών και επειγουσών αναγκών που αιτιολογούνται ρητώς, για να ασκήσουν καθήκοντα τακτικού υπαλλήλου, σε μια από τις παρακάτω περιπτώσεις:

- a) για την κάλυψη κενών θέσεων που ενδέχεται να μην καλυφθούν από τακτικούς υπαλλήλους·
- b) για την προσωρινή αντικατάσταση τακτικών υπαλλήλων·
- c) για την υλοποίηση δράσεων που δεν έχουν μόνιμο χαρακτήρα·
- d) σε περίπτωση υπερβολικού φόρτου ή σώρευσης εργασίας, για μέγιστη διάρκεια έξι μηνών εντός συνολικής περιόδου δώδεκα μηνών.»

17 Το άρθρο 18 του LEBEP, με τίτλο «Προαγωγές και μετατάξεις τακτικών υπαλλήλων», έχει ως εξής:

«1. Οι πράξεις προαγωγών και μετατάξεων εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασιών επιλογής που διασφαλίζουν την τήρηση των συνταγματικών αρχών της ισότητας, της αξιοκρατίας και της ικανότητας [...]

2. Οι δημόσιοι υπάλληλοι πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την οικεία υπηρεσιακή μεταβολή, να έχουν χρόνο πραγματικής προϋπηρεσίας τουλάχιστον δυο ετών σε θέση της κατώτερης επιμέρους κατηγορίας ή της κατηγορίας των αντίστοιχων επαγγελματικών καθηκόντων, εφόσον αυτή δεν περιλαμβάνει επιμέρους κατηγορίες, και να συμμετάσχουν επιτυχώς στις αντίστοιχες δοκιμασίες επιλογής.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- ¹⁸ Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, μεταξύ των ετών 1989 και 2005, ο προσφεύγων της κύριας δίκης υπηρετούσε ως έκτακτος υπάλληλος στις υπηρεσίες της Junta de Andalucía. Διορίστηκε τακτικός δημόσιος υπάλληλος της ως άνω δημόσιας αρχής το 2005.
- ¹⁹ Με την από 17 Δεκεμβρίου 2007 προκήρυξη η οποία δημοσιεύτηκε στο *Boletín Oficial de la Junta de Andalucía* από το Consejería, ανακοινώθηκε η διοργάνωση διαγωνισμού με αντικείμενο τη μετακίνηση των δημοσίων υπαλλήλων, μέσω ενδο-υπηρεσιακής μετατάξεως, στη γενική κατηγορία βοηθών διοικήσεως της εν λόγω δημόσιας αρχής.
- ²⁰ Στην ως άνω προκήρυξη απαριθμούνταν οι προϋποθέσεις που έπρεπε να πληρούν οι υποψήφιοι. Καταρχάς, έπρεπε να ανήκουν στο γενικό σώμα δημοσίων υπαλλήλων της Junta de Andalucía. Περαιτέρω, έπρεπε να είναι κάτοχοι ή να δικαιούνται τον τίτλο του Bachiller Superior ή αντίστοιχο τίτλο σπουδών ή, ελλείψει αυτού του τίτλου, να έχουν δεκαετή προϋπηρεσία ως τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι σε θέση της κατηγορίας D, ή πενταετή προϋπηρεσία στην ίδια θέση έχοντας ολοκληρώσει επιτυχώς τα ειδικά μαθήματα του Ανδαλουσιανού Ινστιτούτου Δημόσιας Διοίκησης. Τέλος, οι υποψήφιοι, για τη μετάταξή τους σε θέσεις της κατηγορίας για την οποία προκηρύχτηκε ο διαγωνισμός, έπρεπε να υπηρετούν σε θέση της αμέσως κατώτερης κατηγορίας και να αποδεικνύουν τουλάχιστον διετή προϋπηρεσία ως τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι στην κατηγορία αυτή.
- ²¹ Στην προκήρυξη του διαγωνισμού διευκρινιζόταν επίσης ότι «δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος προϋπηρεσίας υπό την ιδιότητα του έκτακτου ή του επί συμβάσει υπαλλήλου σε άλλες υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης ή χρόνος άλλης ομοειδούς προϋπηρεσίας».

- 22 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης, ο οποίος μετέσχε στις δοκιμασίες της διαδικασίας επιλογής ως τακτικός δημόσιος υπάλληλος της κατηγορίας D του προσωπικού της Junta de Andalucía με προϋπηρεσία πλέον της διετίας, περιλήφθηκε αρχικώς στον οριστικό πίνακα επιτυχόντων του διαγωνισμού που δημοσιεύτηκε στις 12 Νοεμβρίου 2008.
- 23 Μετά τη δημοσίευση του πίνακα των προς κάλυψη θέσεων στις 2 Φεβρουαρίου 2009 και την εκ μέρους του F.J. Rosado Santana προσκόμιση των απαιτούμενων δικαιολογητικών, ο γενικός γραμματέας της Consejería, με την από 25 Μαρτίου 2009 απόφαση (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), ακύρωσε την πράξη με την οποία ο ενδιαφερόμενος κρίθηκε επιτυχών και διορίστηκε τακτικός δημόσιος υπάλληλος σε θέση της κατηγορίας C, με την αιτιολογία ότι δεν ήταν κάτοχος των απαιτούμενων τίτλων σπουδών και, ελλείψει αυτών, δεν είχε διετή προϋπηρεσία με την ιδιότητα του τακτικού υπαλλήλου.
- 24 Στις 8 Ιουνίου 2009, ο προσφεύγων της κύριας δίκης άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω αποφάσεως στηριζόμενος στο άρθρο 14 του ισπανικού Συντάγματος, το οποίο κατοχυρώνει την αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου, και στο άρθρο 1 του νόμου 70/1978. Επιπλέον, υποστήριξε ότι επειδή ο γενικός γραμματέας της Consejería έλαβε υπόψη αποκλειστικώς την προϋπηρεσία που απέκτησε με την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου, δηλαδή από το έτος 2005, και όχι τον χρόνο προϋπηρεσίας που συμπλήρωσε προηγουμένως με την ιδιότητα του εκτάκτου υπαλλήλου, η απόφαση αυτή συνιστά παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων την οποία κατοχυρώνει η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαίσιου.
- 25 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, το Consejería υποστήριξε ότι ο νόμος 70/1978 δεν εφαρμόζεται στο πλαίσιο του καθορισμού των προσόντων που απαιτούνται για τη συμμετοχή σε διαγωνισμό, δεδομένου ότι, όσον αφορά τους εκτάκτους υπαλλήλους, ο συνυπολογισμός τυχόν προγενέστερου χρόνου υπηρεσίας είναι δυνατός μόνο για οικονομικούς λόγους. Εάν γίνονταν δεκτά τα αντίθετα, όσοι υπάλληλοι είχαν αποκτήσει προϋπηρεσία ως έκτακτοι θα είχαν ευνοϊκότερη μεταχείριση σε σχέση με όσους δεν υπηρέτησαν με την ιδιότητα αυτή. Η μεταχείριση αυτή εισάγει δυσμενή διάκριση δεδομένου ότι, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως των καθηκόντων τα οποία ασκούν οι έκτακτοι υπάλληλοι και τα οποία δεν εμφανίζουν τα σύμφυτα με τη δημοσιούπαλληλική σχέση γνωρίσματα της μονιμότητας και της σταθερότητας, η προϋπηρεσία με την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου πρέπει πάντοτε να υπερισχύει οποιουδήποτε προσόντος συνδεόμενου με χρόνο προϋπηρεσίας που διανύθηκε με την ιδιότητα του εκτάκτου υπαλλήλου.

- 26 Στη διάταξη περί παραπομπής, το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 12 de Sevilla διερωτάται ποιες συνέπειες μπορούν να έχουν οι αποφάσεις του Tribunal Constitucional (συνταγματικό δικαστήριο) κατά τις οποίες επιτρέπεται διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων και όσων εκτάκτων δημοσίων υπαλλήλων ασκούν τα ίδια καθήκοντα. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι το Tribunal Constitucional έχει εκδώσει επ' αυτού αντιφατικές αποφάσεις.
- 27 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει επίσης ότι μεγάλος αριθμός ισπανικών δικαστηρίων συντάσσεται με ορισμένη άποψη υποστηριζόμενη στη θεωρία κατά την οποία, εφόσον στη δημόσια προκήρυξη διαγωνισμού καθορίζονται οι όροι σχετικά με τις προϋποθέσεις συμμετοχής και τη βαθμολόγηση των υποψηφίων, οι όροι αυτοί συνιστούν τον «νόμο» του διαγωνισμού. Εάν ο υποψήφιος δεν αμφισβητήσει εμπροθέσμως τους όρους αυτούς, δεν μπορεί να προβάλει εκ των υστέρων την παρανομία τους προκειμένου να προσβάλει το αποτέλεσμα του διαγωνισμού κατά το μέρος που τον θίγει.
- 28 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το βασικό ζήτημα που τίθεται στη διαφορά της κύριας δίκης είναι εάν μια εθνική ρύθμιση η οποία, ενώ προβαίνει σε σύγκριση μεταξύ δύο τακτικών δημοσίων υπαλλήλων, αποκλείει την εκτίμηση της προϋπηρεσίας του ενός εξ αυτών, για τον λόγο και μόνον ότι κατά τον οικείο χρόνο υπηρετούσε ως έκτακτος υπάλληλος, είναι αντίθετη προς τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου.
- 29 Υπό τις συνθήκες αυτές το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 12 de Sevilla αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει η οδηγία [1999/70] την έννοια ότι, στην περίπτωση που συνταγματικό δικαστήριο κράτους μέλους της [Ευρωπαϊκής] Ένωσης έχει αποφανθεί ότι η αναγνώριση διαφορετικών δικαιωμάτων για τους εκτάκτους και τους τακτικούς δημοσίων υπαλλήλους του κράτους αυτού ενδέχεται να μην αντιβαίνει στο Σύνταγμα του, τούτο σημαίνει κατ' ανάγκη αποκλεισμό της εφαρμογής του προπαρατεθέντος κανόνα του δικαίου της Ένωσης στη δημόσια διοίκηση του κράτους αυτού;

- 2) Έχει η ως άνω οδηγία την έννοια ότι απαγορεύει την ερμηνεία των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων από εθνικό δικαιοδοτικό όργανο κατά τρόπον που να αποκλείει γενικώς από το πεδίο εφαρμογής τους την εξομοίωση εκτάκτων και τακτικών δημοσίων υπαλλήλων;
- 3) Έχει η ρήτρα 4 [της συμφωνίας-πλασίου] την έννοια ότι χρόνος υπηρεσίας που διανύθηκε με την ιδιότητα του εκτάκτου υπαλλήλου απαγορεύεται να μην προσμετράται στον χρόνο προϋπηρεσίας τον οποίο θεωρείται ότι έχει αποκτήσει ο μόνιμος υπάλληλος όταν αποκτά την ιδιότητα αυτή για τους σκοπούς, ειδικότερα, των αποδοχών, της κατατάξεως και της εξελίξεως της σταδιοδρομίας του δημοσίου υπαλλήλου;
- 4) Υποχρεώνει η [ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλασίου] σε ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας η οποία να μην αποκλείει από τον υπολογισμό της προϋπηρεσίας των δημοσίων υπαλλήλων τον χρόνο υπηρεσίας δυνάμει μη μόνιμης σχέσεως εργασίας;
- 5) Έχει η ρήτρα 4 [της συμφωνίας-πλασίου] την έννοια ότι, μολονότι έχουν δημοσιευθεί οι όροι δημόσιας προκηρύξεως για την κάλυψη κενών θέσεων, ο δε ενδιαφερόμενος δεν έχει προσφύγει κατ' αυτών, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να εξετάσει εάν αντιβαίνουν στη νομοθεσία [της Ένωσης]; Οφείλει, σε μια τέτοια περίπτωση, να μην εφαρμόσει τους ως άνω όρους ή την εθνική διάταξη επί της οποίας θεμελιώνονται, καθόσον αντιβαίνουν στη ρήτρα αυτή;»

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

- ³⁰ Το Consejo de Estado εκτιμά ότι η διάταξη περί παραπομπής, γενικώς, και το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, ειδικώς, δεν είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις που έχει διαμορφώσει η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το παραδεκτό των αιτήσεων για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Ειδικότερα, δεν γίνεται μνεία των εθνικών κανόνων δικαίου που εφαρμόζονται στη διαφορά της κύριας δίκης ή του εθνικού νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται η διαφορά αυτή.

Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο δεν εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους αναφέρθηκε στην οδηγία 1999/70 και δεν κατέδειξε ότι υφίσταται σύνδεσμος μεταξύ αυτής και των εθνικών κανόνων δικαίου.

- 31 Υποστηρίζει επίσης ότι τα προδικαστικά ερωτήματα δεν προσδιορίζουν ορθώς το πεδίο εφαρμογής της ρήτηρας 4 της συμφωνίας-πλαίσιου και, για αυτόν τον πρόσθετο λόγο, είναι απαράδεκτα.
- 32 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 της ΣΛΕΕ, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της αποφάσεως την οποία πρόκειται να εκδώσει, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να απαντήσει (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, *Bosman*, Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψη 59, και της 12ης Οκτωβρίου 2010, C-45/09, *Rosenbladt*, Συλλογή 2010, σ. I-9391, σκέψη 32).
- 33 Επιπλέον, στα εθνικά δικαστήρια εναπόκειται να παράσχουν στο Δικαστήριο τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου αυτό να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1999, C-249/97, *Gruber*, Συλλογή 1999, σ. I-5295, σκέψη 19).
- 34 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι το αιτούν δικαστήριο προέβη σε αρκούντως σαφή περιγραφή τόσο των εφαρμοζόμενων στη διαφορά της κύριας δίκης διατάξεων του ισπανικού δικαίου όσο και του εθνικού νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται η διαφορά αυτή. Επιπλέον, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτουν σαφώς οι λόγοι για τους οποίους το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει τα σχετικά με την ερμηνεία της οδηγίας 1999/70 ερωτήματα.

- ³⁵ Όσον αφορά τα επιχειρήματα του Consejojería σχετικά με τον εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου εσφαλμένο προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου, αρκεί να διαπιστωθεί ότι το ζήτημα αυτό αφορά όχι το παραδεκτό της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αλλά το περιεχόμενό της.
- ³⁶ Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως κρίνεται στο σύνολό της παραδεκτή.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις επί της εφαρμογής της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαίσιου

- ³⁷ Κατά την Ισπανική Κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οδηγία 1999/70 και η προσαρτημένη σε αυτή συμφωνία-πλαίσιο δεν έχουν εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης.
- ³⁸ Η Ισπανική Κυβέρνηση διαπιστώνει ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης, ο οποίος μετέσχε στη διαδικασία ενδοϋπηρεσιακής μετατάξεως η οποία, σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη νομοθεσία, αφορούσε αποκλειστικώς τους τακτικούς δημόσιους υπάλληλους, ήταν ο ίδιος τακτικός δημόσιος υπάλληλος από το έτος 2005. Επομένως, η προβαλλόμενη από αυτόν διαφορετική μεταχείριση προκαλείται σε σύγκριση με τους λοιπούς τακτικούς δημόσιους υπάλληλους, οι οποίοι επίσης μετέσχαν στην εν λόγω διαδικασία και είτε ήταν κάτοχοι των απαιτούμενων τίτλων σπουδών, είτε μπορούσαν να αποδείξουν δεκαετή προϋπηρεσία με την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου. Τόσο η Ισπανική Κυβέρνηση όσο και η Επιτροπή υποστηρίζουν

ότι αντικείμενο της συμφωνίας-πλαisiού δεν είναι η ίση μεταχείριση μεταξύ εργαζομένων με σχέση αορίστου χρόνου εκ των οποίων ορισμένοι παρείχαν τις υπηρεσίες τους, κατά το παρελθόν, ως εργαζόμενοι με σχέση ορισμένου χρόνου.

- 39 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, κατά τη ρήτρα 2, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού, αυτή εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου οι οποίοι έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας ή την πρακτική σε κάθε κράτος μέλος.
- 40 Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η οδηγία 1999/70 και η συμφωνία-πλαίσιο εφαρμόζονται στο σύνολο των εργαζομένων που παρέχουν έμμισθες υπηρεσίες στο πλαίσιο σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου την οποία έχουν συνάψει με τον εργοδότη τους (απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, C-307/05, Del Cerro Alonso, Συλλογή 2007, σ. I-7109, σκέψη 28).
- 41 Το γεγονός και μόνον ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης απέκτησε την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου και ότι η συμμετοχή του στη διαδικασία εσωτερικής επιλογής εξηρτάτο από την ύπαρξη της ιδιότητας αυτής δεν αποκλείει τη δυνατότητα του να επικαλεστεί, υπό ορισμένες περιστάσεις, την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων την οποία κατοχυρώνει η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαisiού.
- 42 Πράγματι, στη διαφορά της κύριας δίκης, ο προσφεύγων επιχειρεί κατ' ουσία, με την ιδιότητά του ως τακτικός δημόσιος υπάλληλος, να αποδείξει την ύπαρξη διαφορετικής μεταχείρισεως κατά τον συνυπολογισμό, στο πλαίσιο διαδικασίας εσωτερικής επιλογής, του χρόνου προϋπηρεσίας του και της αποκτηθείσας επαγγελματικής του πείρας. Ενώ λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος προϋπηρεσίας που διανύθηκε με την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου, ο χρόνος υπηρεσίας που διανύθηκε με την ιδιότητα του εκτάκτου υπαλλήλου δεν λαμβάνεται υπόψη, χωρίς, κατά τον προσφεύγοντα, να εξετάζονται η φύση των ασκούμενων καθηκόντων και τα εγγενή χαρακτηριστικά τους. Εφόσον η αντίθετη προς τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαisiού δυσμενής διάκριση, την οποία φέρεται να υφίσταται ο προσφεύγων της κύριας δίκης, αφορά τον χρόνο υπηρεσίας που διανύθηκε με την ιδιότητα του εκτάκτου υπαλλήλου, το γεγονός ότι αυτός διορίστηκε εν τω μεταξύ τακτικός δημόσιος υπάλληλος είναι άνευ σημασίας.

- 43 Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαίσιου ορίζει, στο σημείο 4, ότι η απαιτούμενη περίοδος προϋπηρεσίας σε σχέση με ιδιαίτερες συνθήκες [στο εξής: όρους] απασχολήσεως είναι η ίδια για τους εργαζομένους με σχέση ορισμένου χρόνου και για τους εργαζομένους με σχέση αορίστου χρόνου εκτός και εάν από αντικειμενικούς λόγους δικαιολογείται ο καθορισμός διαφορετικών κριτηρίων ως προς τον χρόνο προϋπηρεσίας. Ούτε από το γράμμα της εν λόγω διατάξεως ούτε από το πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εντάσσεται προκύπτει ότι η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση στην οποία ο ενδιαφερόμενος αποκτά την ιδιότητα του εργαζομένου με σχέση αορίστου χρόνου. Πράγματι, υπέρ της απόψεως αυτής συνηγορούν οι επιδιωκόμενοι με την οδηγία 1999/70 και τη συμφωνία-πλαίσιο σκοποί, οι οποίοι συνίστανται τόσο στην απαγόρευση των διακρίσεων όσο και στην πρόληψη των καταχρηστικών πρακτικών που συνδέονται με τη σύναψη διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου.
- 44 Ο εξ ορισμού αποκλεισμός της εφαρμογής της συμφωνίας-πλαίσιου σε περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, υπέρ του οποίου τάσσονται η Ισπανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, ισοδυναμεί με περιορισμό της εκτάσεως της παρεχόμενης στους εμπλεκόμενους εργαζομένους προστασίας έναντι των δυσμενών διακρίσεων, ο οποίος δεν συνάδει με τον σκοπό για τον οποίο έχει συνομολογηθεί η εν λόγω ρήτρα 4, και έχει ως συνέπεια την άνευ λόγου συσταλτική ερμηνεία της ρήτρας αυτής, σε αντίθεση με όσα επιτάσσει η νομολογία του Δικαστηρίου (βλ., υπ' αυτή την έννοια, προπαρατεθείσα απόφαση *Del Cerro Alonso*, σκέψεις 37 και 38, καθώς και απόφαση της 15ης Απριλίου 2008, C-268/06, *Impact*, Συλλογή 2008, σ. I-2483, σκέψεις 114 και 115).
- 45 Από πλευράς του, το *Consejería* υποστηρίζει ότι η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου δεν έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης καθόσον η προϋπόθεση σχετικά με τον χρόνο προϋπηρεσίας που διανύθηκε με την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου συνιστά προϋπόθεση προσβάσεως στην εργασιακή θέση η συνδρομή της οποίας είναι αναγκαία για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής και όχι έναν από τους όρους απασχολήσεως υπό την έννοια της ρήτρας αυτής.
- 46 Το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι οι εθνικοί κανόνες σχετικά με τον χρόνο προϋπηρεσίας που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο υπάλληλος προκειμένου να καταταγεί σε ανώτερο μισθολογικό κλιμάκιο ή σχετικά με τον χρόνο προϋπηρεσίας που απαιτείται για τη σύνταξη εκθέσεως αξιολογήσεως και, ως εκ τούτου, για την έκδοση πράξεως για την εξέλιξη της σταδιοδρομίας του υπαλλήλου, όπως η επίμαχη στη διαφορά της κύριας δίκης, αντιστοιχούν σε όρους απασχολήσεώς του (βλ. κατ' αναλογία, όσον αφορά την ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων, αποφάσεις

της 30ής Απριλίου 1998, C-136/95, Thibault, Συλλογή 1998, σ. I-2011, σκέψη 27, και της 18ης Νοεμβρίου 2004, C-284/02, Sass, Συλλογή 2004, σ. I-11143, σκέψεις 31 και 34).

- 47 Από τα ανωτέρω έπεται ότι στην έννοια των όρων απασχολήσεως κατά τη ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού εμπίπτει όρος, όπως ο επίμαχος την κύρια δίκη, σχετικός με τον συνυπολογισμό, στο πλαίσιο διαδικασίας επιλογής για ενδοϋπηρεσιακή μετάταξη, του χρόνου προϋπηρεσίας που έχει συμπληρώσει ήδη ο ενδιαφερόμενος με την ιδιότητα του εκτάκτου υπαλλήλου.
- 48 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, σε αντίθεση με την ερμηνεία την οποία προκρίνουν το Consejo, η Ισπανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, η οδηγία 1999/70 και η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαisiού εφαρμόζονται στη διαφορά της κύριας δίκης.

Επί του πρώτου και του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

- 49 Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημά του, τα οποία επιβάλλεται να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να διευκρινιστεί εάν τα δικαστήρια κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένου του συνταγματικού δικαστηρίου, μπορούν να ερμηνεύσουν την οδηγία 1999/70 και την κατοχυρωμένη στη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαisiού αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων κατά τρόπο που να αποκλείει την εφαρμογή των εν λόγω πράξεων του δικαίου της Ένωσης στο προσωπικό της δημόσιας διοίκησης του οικείου κράτους μέλους και σε όλες τις περιπτώσεις διαφορετικής μεταχείρισεως μεταξύ εκτάκτων και τακτικών δημοσίων υπαλλήλων του κράτους αυτού.
- 50 Πρέπει, προκαταρκτικώς, να υπομνησθεί ότι οι οδηγίες επιβάλλουν την υποχρέωση σε κάθε κράτος που είναι αποδέκτης τους να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή τους σύμφωνα με τον επιδιωκόμενο με αυτές σκοπό (βλ. απόφαση της 10ης Απριλίου 1984, 14/83, von Colson και Kamann, Συλλογή 1984, σ. 1891, σκέψη 15, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση Impact, σκέψη 40).

- 51 Η απορρέουσα από τις οδηγίες υποχρέωση των κρατών μελών να επιτύχουν το αποτέλεσμα που αυτές προβλέπουν, καθώς και το καθήκον των κρατών μελών, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, να λαμβάνουν όλα τα γενικά ή ειδικά μέτρα τα οποία μπορούν να διασφαλίσουν την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής ισχύουν για όλες τις αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους (προπαρατεθείσα απόφαση *Impact*, σκέψη 41).
- 52 Πράγματι, τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται, ειδικότερα, να διασφαλίζουν την έννομη προστασία την οποία παρέχουν στους ιδιώτες οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης καθώς και το πλήρες αποτέλεσμα αυτών (προπαρατεθείσα απόφαση *Impact*, σκέψη 42).
- 53 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα εθνικά δικαστήρια και τα όργανα της διοίκησης, σε περίπτωση στην οποία δεν μπορούν να ερμηνεύσουν και να εφαρμόσουν την εθνική νομοθεσία κατά τρόπο σύμφωνο προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης, έχουν την υποχρέωση να εφαρμόσουν στο ακέραιο το δίκαιο της Ένωσης και να προασπίσουν τα δικαιώματα που αυτό παρέχει στους ιδιώτες, αφήνοντας εν ανάγκη ανεφάρμοστη οποιαδήποτε αντίθετη διάταξη του εσωτερικού δικαίου (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 1989, 103/88, *Costanzo*, Συλλογή 1989, σ. 1839, σκέψη 33· της 11ης Ιανουαρίου 2007, C-208/05, *ITC*, Συλλογή 2007, σ. I-181, σκέψεις 68 και 69, καθώς και της 25ης Νοεμβρίου 2010, C-429/09, *Fuß*, Συλλογή 2010, σ. I-12167, σκέψη 40).
- 54 Η συμφωνία-πλαίσιο, η οποία είναι προϊόν διαλόγου που διεξήχθη, βάσει του άρθρου 139, παράγραφος 1, ΕΚ, μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σε επίπεδο Ένωσης, έχει τεθεί σε εφαρμογή, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ως άνω άρθρου, με οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της οποίας και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα (προπαρατεθείσα απόφαση *Impact*, σκέψη 58).
- 55 Κατά πάγια νομολογία, οι διατάξεις που περιλαμβάνονται στη συμφωνία-πλαίσιο προορίζονται να έχουν εφαρμογή και στις συμβάσεις και σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που έχουν συναφθεί με τη δημόσια διοίκηση και άλλους φορείς του δημόσιου τομέα (αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2006, C-212/04, *Αδενέλερ κ.λπ.*, Συλλογή 2006, σ. I-6057, σκέψη 54, καθώς και της 22ας Δεκεμβρίου 2010, C-444/09 και C-456/09, *Gavieiro Gavieiro και Iglesias Torres*, Συλλογή 2010, σ. I-14031, σκέψη 38).

- 56 Η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαisiού, η οποία είναι διάταξη αμέσου αποτελέσματος, απαγορεύει, όσον αφορά τους όρους απασχολήσεως και τον απαιτούμενο χρόνο προϋπηρεσίας στο πλαίσιο ιδιαίτερων όρων απασχολήσεως, τη λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση των εργαζομένων με σχέση ορισμένου χρόνου από τους αντίστοιχους εργαζομένους με σχέση αορίστου χρόνου για τον λόγο και μόνο ότι οι δεύτεροι απασχολούνται βάσει συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου (προπαρατεθείσα απόφαση Impact, σκέψεις 59 και 68).
- 57 Βεβαίως, η εν λόγω διάταξη περιέχει, όσον αφορά την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που καθιερώνει, επιφύλαξη ως προς τις παρεκκλίσεις που δικαιολογούνται από αντικειμενικούς λόγους.
- 58 Εντούτοις, το γεγονός ότι, σε συγκεκριμένες περιστάσεις και εφόσον συντρέχουν αντικειμενικοί λόγοι, επιτρέπεται διαφορετική μεταχείριση των εργαζομένων με σχέση ορισμένου χρόνου από τους εργαζομένους με σχέση αορίστου χρόνου ουδόλως συνεπάγεται τον αποκλεισμό της εφαρμογής της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαisiού στο προσωπικό της δημόσιας διοίκησης ενός κράτους μέλους.
- 59 Από πλευράς της, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προκείμενη επί της οποίας στηρίζεται το πρώτο ερώτημα είναι εσφαλμένη, δεδομένου ότι το Tribunal Constitucional δεν έχει κρίνει ότι η οδηγία 1999/70 δεν εφαρμόζεται στους Ισπανούς εκτάκτους δημοσίους υπαλλήλους ούτε ότι επιτρέπεται, γενικώς, η μη δικαιολογημένη διαφορετική μεταχείριση εκτάκτων και τακτικών δημοσίων υπαλλήλων.
- 60 Αρκεί συναφώς να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να ερμηνεύει εθνικές διατάξεις, δεδομένου ότι η ερμηνεία αυτή εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων (απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2010, C-409/06, Winner Wetten, Συλλογή 2010, σ. I-8015, σκέψη 35), και ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει το αιτούν δικαστήριο στην έκδοση της αποφάσεώς του η οποία συντείνει στην εξέλιξη της εθνικής νομολογίας.
- 61 Στην περίπτωση στην οποία εθνικό δικαστήριο, συμπεριλαμβανομένου του συνταγματικού δικαστηρίου, αποκλείει την εφαρμογή της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαisiού στο προσωπικό της δημόσιας διοίκησης κράτους και/ή δεχθεί ότι επιτρέπεται η διαφορετική μεταχείριση μεταξύ εκτάκτων και τακτικών δημοσίων

υπαλλήλων ελλείψει αντικειμενικών λόγων υπό την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της εν λόγω συμφωνίας-πλαίσιου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι μια τέτοια νομολογία αντιβαίνει στις διατάξεις των ως άνω πράξεων του δικαίου της Ένωσης και δεν συνάδει προς τις υποχρεώσεις των δικαστηρίων των κρατών μελών να διασφαλίζουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, αφενός, την έννομη προστασία την οποία παρέχουν στους ιδιώτες οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και, αφετέρου, το πλήρες αποτέλεσμα των εν λόγω διατάξεων.

- ⁶² Υπ' αυτές τις συνθήκες, στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 1999/70 και η προσαρτημένη σε αυτή συμφωνία-πλαίσιο έχουν την έννοια, αφενός, ότι έχουν εφαρμογή επί συμβάσεων και σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου που έχουν συναφθεί με τη δημόσια διοίκηση και τους λοιπούς φορείς του δημοσίου τομέα και, αφετέρου, ότι απαγορεύουν οποιαδήποτε διαφορετική μεταχείριση μεταξύ τακτικών δημοσίων υπαλλήλων και αντίστοιχων εκτάκτων δημοσίων υπαλλήλων κράτους μέλους που να στηρίζεται απλώς και μόνο στο γεγονός ότι οι δεύτεροι απασχολούνται για ορισμένο χρόνο, εκτός εάν η διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους υπό την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της εν λόγω συμφωνίας-πλαίσιου.

Επί του τρίτου και του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος

- ⁶³ Με το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα, τα οποία επιβάλλεται να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να διευκρινιστεί εάν η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαίσιου έχει την έννοια ότι ο χρόνος προϋπηρεσίας τον οποίο συμπλήρωσε εντός ορισμένης δημόσιας υπηρεσίας έκτακτος δημόσιος υπάλληλος, ο οποίος εν τω μεταξύ διορίστηκε τακτικός δημόσιος υπάλληλος, δεν επιτρέπεται να μη λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο διαδικασίας ενδοϋπηρεσιακής εξελίξεως στην οποία μπορούν να μετέχουν αποκλειστικώς τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι.

- ⁶⁴ Όπως προκύπτει από την απάντηση στα δυο πρώτα ερωτήματα, η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού, όσον αφορά τους όρους απασχολήσεως, απαγορεύει τη λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση των εργαζομένων με σχέση ορισμένου χρόνου από τους αντίστοιχους εργαζομένους με σχέση αορίστου χρόνου για τον λόγο και μόνο ότι οι δεύτεροι απασχολούνται βάσει συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός εάν η διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Το σημείο 4 της ρήτρας επιβάλλει την ίδια απαγόρευση όσον αφορά τον απαιτούμενο χρόνο προϋπηρεσίας σε σχέση με ιδιαίτερους όρους απασχολήσεως.
- ⁶⁵ Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων επιτάσσει να μην επιφυλάσσεται σε όμοιες καταστάσεις διαφορετική μεταχείριση ούτε σε διαφορετικές καταστάσεις όμοια μεταχείριση, εκτός εάν η διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς (βλ., ιδίως, απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, C-313/04, Franz Egenberger, Συλλογή 2006, σ. I-6331, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- ⁶⁶ Προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι εμπλεκόμενοι εργαζόμενοι παρέχουν πανομοιότυπη ή παρόμοια εργασία υπό την έννοια της συμφωνίας-πλαisiού, πρέπει, κατ'εφαρμογή της ρήτρας 3, σημείο 2, και της ρήτρας 4, σημείο 1, αυτής, να εξεταστεί εάν, λαμβανομένου υπόψη ενός συνόλου παραγόντων, όπως είναι η φύση της εργασίας, η κατάρτιση και οι όροι εργασίας, οι εργαζόμενοι αυτοί μπορούν να θεωρηθούν ως ευρισκόμενοι σε συγκρίσιμη κατάσταση (διάταξη της 18ης Μαρτίου 2011, C-273/10, Montoya Medina, σκέψη 37).
- ⁶⁷ Εναπόκειται, καταρχήν, στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει εάν ο προσφεύγων της κύριας δίκης, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο υπηρετούσε ως έκτακτος υπάλληλος, βρισκόταν σε συγκρίσιμη κατάσταση με όσους τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους αποδείκνυαν, στο πλαίσιο της επίμαχης διαδικασίας επιλογής, δεκαετή προϋπηρεσία σε κλάδους της κατηγορίας D.
- ⁶⁸ Εάν καταδειχθεί ότι τα καθήκοντα που ασκούσε ο προσφεύγων της κύριας δίκης ως έκτακτος υπάλληλος δεν αντιστοιχούσαν σε αυτά που ασκούν όσοι τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι ανήκουν σε κλάδο της κατηγορίας D, όπως απαιτούσε η προκήρυξη

του διαγωνισμού, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο ενδιαφερόμενος, σε κάθε περίπτωση, δεν βρισκόταν σε κατάσταση συγκρίσιμη με αυτήν όσων τακτικών δημοσίων υπαλλήλων υπέβαλαν την υποψηφιότητά τους για ενδοϋπηρεσιακή μετάταξη έχοντας τον απαιτούμενο χρόνο προϋπηρεσίας στους προμνησθέντες κλάδους.

- 69 Ειδικότερα, η φύση των καθηκόντων που ασκούσε ο προσφεύγων της κύριας δίκης κατά τη διάρκεια των ετών κατά τα οποία υπηρετούσε στις υπηρεσίες της Junta de Andalucía ως έκτακτος υπάλληλος και ο βαθμός πείρας που σχετικώς απέκτησε δεν συνιστούν απλώς έναν από τους παράγοντες οι οποίοι μπορούν αντικειμενικώς να δικαιολογήσουν διαφορετική μεταχείριση έναντι των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων, αλλά συγκαταλέγονται επίσης στα κριτήρια με βάση τα οποία καθίσταται δυνατό να ελεγχθεί εάν ο ενδιαφερόμενος τελεί σε συγκρίσιμη κατάσταση με τους τελευταίους.
- 70 Αντιθέτως, εάν ο προσφεύγων της κύριας δίκης είχε δεκαετή προϋπηρεσία ως έκτακτος υπάλληλος σε κλάδο της κατηγορίας D ή σε άλλο κλάδο του οποίου τα καθήκοντα αντιστοιχούν σε αυτά τα οποία ασκεί τακτικός δημόσιος υπάλληλος που ανήκει σε κλάδο της ίδιας κατηγορίας, το μόνο στοιχείο που θα μπορούσε να διαφοροποιήσει την περίπτωση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης από αυτήν των υποψήφιων στο πλαίσιο της επίμαχης διαδικασίας επιλογής τακτικών δημοσίων υπαλλήλων συνίσταται προφανώς στον προσωρινό χαρακτήρα της σχέσεως εργασίας η οποία τον συνέδεε με τον εργοδότη κατά τον χρόνο κατά τον οποίο υπηρετούσε ως έκτακτος.
- 71 Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να ελεγχθεί εάν συντρέχει αντικειμενικός λόγος που να δικαιολογεί την άρνηση να συνυπολογιστεί ο προμνησθείς χρόνος προϋπηρεσίας στο πλαίσιο της επίμαχης διαδικασίας επιλογής.
- 72 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο όρος «αντικειμενικοί λόγοι» κατά τη ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου πρέπει να νοείται υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει τη δικαιολόγηση διαφορετικής μεταχείρισεως μεταξύ των εργαζομένων με σχέση ορισμένου χρόνου και των εργαζομένων με σχέση αορίστου χρόνου με το σκεπτικό ότι η διαφορετική αυτή μεταχείριση προβλέπεται από γενικό και αφηρημένο εθνικό κανόνα δικαίου, όπως είναι ο νόμος ή η συλλογική σύμβαση εργασίας

(προπαρατεθείσες αποφάσεις Del Cerro Alonso, σκέψη 57, Gavieiro Gavieiro και Iglesias Torres, σκέψη 54, καθώς και προπαρατεθείσα διάταξη Montoya Medina, σκέψη 40).

- 73 Με βάση την έννοια αυτή, η διαπιστωθείσα άνιση μεταχείριση πρέπει να δικαιολογείται από την ύπαρξη σαφών και συγκεκριμένων στοιχείων που να χαρακτηρίζουν τον οικείο όρο απασχολήσεως στο ειδικό πλαίσιο εντός του οποίου ο όρος αυτός εντάσσεται και βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων, προκειμένου να ελεγχθεί εάν η άνιση μεταχείριση ανταποκρίνεται σε μια πραγματική ανάγκη, είναι κατάλληλη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και είναι αναγκαία προς τούτο. Τα εν λόγω στοιχεία μπορούν να ανάγονται, μεταξύ άλλων, στην ιδιαίτερη φύση των καθηκόντων για την εκτέλεση των οποίων έχουν συναφθεί οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου και στα εγγενή χαρακτηριστικά των καθηκόντων αυτών ή, ενδεχομένως, στην επιδίωξη θεμιτού σκοπού κοινωνικής πολιτικής εκ μέρους κράτους μέλους (βλ., ιδίως, προπαρατεθείσες αποφάσεις Del Cerro Alonso, σκέψεις 53 και 58, καθώς και Gavieiro Gavieiro και Iglesias Torres, σκέψη 55).
- 74 Η επίκληση απλώς και μόνο του προσωρινού χαρακτήρα της απασχολήσεως του αντίστοιχου προσωπικού της δημόσιας διοίκησης δεν ανταποκρίνεται σε αυτές τις απαιτήσεις και, επομένως, δεν δύναται να αποτελέσει αντικειμενικό λόγο κατά την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού. Πράγματι, εάν γινόταν δεκτό ότι απλώς και μόνο ο προσωρινός χαρακτήρας της σχέσεως εργασίας αρκεί για τη δικαιολόγηση της διαφορετικής μεταχειρίσεως μεταξύ εργαζομένων με σχέση ορισμένου χρόνου και εργαζομένων με σχέση αορίστου χρόνου, οι σκοποί της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαisiού θα καθίσταντο κενοί περιεχομένου και θα διαιωνιζόταν μια κατάσταση δυσμενής για τους εργαζομένους με σχέση ορισμένου χρόνου (προπαρατεθείσα απόφαση Gavieiro Gavieiro και Iglesias Torres, σκέψεις 56 και 57, καθώς και προπαρατεθείσα διάταξη Montoya Medina, σκέψεις 42 και 43).
- 75 Η Ισπανική Κυβέρνηση διατείνεται ότι υπάρχουν πολλές διαφορές μεταξύ τακτικών και εκτάκτων δημοσίων υπαλλήλων που μπορούν να δικαιολογήσουν την επίμαχη στην κύρια δίκη διαφορετική μεταχείριση. Καταρχάς, τονίζει ότι, όσον αφορά τους εκτάκτους, οι απαιτήσεις που ισχύουν όσον αφορά την είσοδό τους στην υπηρεσία και τα απαιτούμενα προσόντα και ικανότητες είναι υποδεέστερες. Στη συνέχεια, επισημαίνει ότι οι κανόνες κινητικότητας δεν ισχύουν για τους εκτάκτους υπαλλήλους, εφόσον αυτοί κατέχουν τις συγκεκριμένες θέσεις για την προσωρινή κάλυψη των

οποίων προσελήφθησαν, με συνέπεια η φύση και η αξία της απασχολήσεώς τους να διαφέρει από την αντίστοιχη των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων. Επιπλέον, υπενθυμίζει ότι ορισμένα καθήκοντα ασκούνται αποκλειστικώς από τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους, στοιχείο από το οποίο προκύπτει η ύπαρξη ποιοτικής διαφοράς σε επίπεδο πείρας και εκπαίδευσης. Τέλος, η Ισπανική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η σχέση εργασίας των εκτάκτων υπαλλήλων μπορεί να λυθεί όταν εκλείψουν οι λόγοι που δικαιολόγησαν την πρόσληψή τους.

⁷⁶ Λαμβανομένης υπόψη της διακριτικής ευχέρειας των κρατών μελών ως προς την οργάνωση της εσωτερικής δημόσιας διοίκησης, τα κράτη αυτά μπορούν καταρχήν, χωρίς να ενεργούν σε αντίθεση με την οδηγία 1999/70 και τη συμφωνία-πλαίσιο, να καθορίζουν συγκεκριμένο χρόνο προϋπηρεσίας ως προϋπόθεση για την πρόσβαση σε ορισμένες θέσεις, να παρέχουν τη δυνατότητα ενδοϋπηρεσιακής μετατάξεως αποκλειστικώς στους τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους και να προβλέπουν ότι οι υπάλληλοι αυτοί οφείλουν να αποδεικνύουν επαγγελματική πείρα αντιστοιχούσα στον αμέσως κατώτερο βαθμό από αυτόν για τον οποίο διοργανώνεται η διαδικασία επιλογής.

⁷⁷ Εντούτοις, παρά την ύπαρξη διακριτικής ευχέρειας, η εφαρμογή των οριζόμενων από τα κράτη μέλη κριτηρίων πρέπει να γίνεται διαφανώς και να μπορεί να υπόκειται σε έλεγχο προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο αποκλεισμού των εργαζομένων με σχέση ορισμένου χρόνου λόγω και μόνο της διάρκειας της συμβάσεως ή της σχέσεως εργασίας τους βάσει των οποίων αποδεικνύεται ο χρόνος προϋπηρεσίας τους και η επαγγελματική τους πείρα.

⁷⁸ Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 62 έως 65 των προτάσεών της, ορισμένες διαφορές τις οποίες απαριθμεί η Ισπανική Κυβέρνηση σχετικά με την πρόσληψη των εκτάκτων και των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων, τα απαιτούμενα προσόντα και τη φύση των εκτελούμενων από αυτούς καθηκόντων μπορούν, καταρχήν, να δικαιολογήσουν διαφορετική μεταχείριση όσον αφορά τους όρους απασχολήσεώς τους.

- 79 Στην περίπτωση στην οποία, στο πλαίσιο διαδικασίας επιλογής, η ως άνω διαφορετική μεταχείριση προκύπτει από την ανάγκη να ληφθούν υπόψη αντικειμενικές απαιτήσεις οι οποίες αφορούν τις θέσεις για τις οποίες έχει προκηρυχθεί η εν λόγω διαδικασία και δεν έχουν σχέση με το γεγονός ότι η σχέση εργασίας μεταξύ του εκτάκτου υπαλλήλου και του εργοδότη του είναι ορισμένου χρόνου, τότε η διαφορετική αυτή μεταχείριση είναι δυνατό να δικαιολογείται υπό την έννοια της ρήτρας 4, σημεία 1 και/ή 4, της συμφωνίας-πλαisiού.
- 80 Αντιθέτως, προϋπόθεση η οποία έχει καθοριστεί γενικώς και αφηρημένως και κατά την οποία ο χρόνος προϋπηρεσίας πρέπει να έχει διανυθεί εξ ολοκλήρου με την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, η ιδιαίτερη φύση των ασκούμενων καθηκόντων και τα εγγενή χαρακτηριστικά τους, δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της νομολογίας της σχετικής με τη ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού όπως αυτή υπομνήσθηκε στις σκέψεις 72 έως 74 της παρούσας αποφάσεως.
- 81 Μολονότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης πληροί σαφώς την προϋπόθεση του χρόνου προϋπηρεσίας τουλάχιστον δύο ετών με την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου που ανήκει στην αμέσως κατώτερη κατηγορία από αυτήν στην οποία εντάσσεται η θέση για την οποία έχει προκηρυχθεί ο διαγωνισμός, εντούτοις, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία δεν προκύπτει ποια καθήκοντα ασκούσε ο προσφεύγων της κύριας δίκης κατά τη διάρκεια των ετών κατά τα οποία υπηρέτησε ως έκτακτος υπάλληλος ούτε με ποιο βαθμό ασκούσε τα καθήκοντα αυτά ούτε ποια σχέση είχαν τα καθήκοντα αυτά με εκείνα που ασκούν οι υπάλληλοι που ανήκουν σε κλάδο της κατηγορίας D.
- 82 Επομένως, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία δεν προκύπτει εάν ο αποκλεισμός του χρόνου προϋπηρεσίας που διανύθηκε με την ιδιότητα του εκτάκτου υπαλλήλου έχει ως δικαιολογητική του βάση απλώς και μόνο τη διάρκεια των συμβάσεων εργασίας ή εάν υφίστανται και άλλοι λόγοι σχετιζόμενοι με τις αντικειμενικές απαιτήσεις που ίσχυαν για τις θέσεις για τις οποίες διοργανώθηκε η διαδικασία επιλογής, οι οποίοι μπορούν να χαρακτηριστούν ως «αντικειμενικοί λόγοι» υπό την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού.

⁸³ Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να ελέγξει, αφενός, εάν η περίπτωση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης, όσον αφορά τον χρόνο προϋπηρεσίας του με την ιδιότητα του εκτάκτου υπαλλήλου, ήταν συγκρίσιμη με αυτή όσων υπαλλήλων της Junta de Andalucía συμπλήρωσαν ορισμένο χρόνο προϋπηρεσίας με την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου και, αφετέρου, να εκτιμήσει, υπό το πρίσμα της νομολογίας που μνημονεύθηκε στις σκέψεις 72 έως 74 της παρούσας αποφάσεως, εάν τα επιχειρήματα που προβάλλει ενώπιόν του το Consejería συνιστούν αντικειμενικούς λόγους υπό την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου.

⁸⁴ Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, στο τρίτο και στο τέταρτο ερώτημα επιβάλλεται να δοθεί η απάντηση ότι η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαίσιου έχει την έννοια ότι ο χρόνος προϋπηρεσίας τον οποίο συμπλήρωσε εντός ορισμένης δημόσιας υπηρεσίας έκτακτος δημόσιος υπάλληλος, ο οποίος εν τω μεταξύ διορίστηκε τακτικός δημόσιος υπάλληλος, δεν επιτρέπεται να μη λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο διαδικασίας ενδοϋπηρεσιακής εξελίξεως στην οποία μπορούν να μετέχουν αποκλειστικώς τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι, εκτός εάν ο αποκλεισμός αυτός δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους υπό την έννοια του σημείου 1 της εν λόγω ρήτρας. Δεν συνιστά αντικειμενικό λόγο το γεγονός και μόνο ότι ο χρόνος προϋπηρεσίας του εκτάκτου υπαλλήλου διανύθηκε βάσει συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου.

Επί του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

⁸⁵ Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που παρέσχαν το αιτούν δικαστήριο καθώς και η Ισπανική Κυβέρνηση, το πέμπτο ερώτημα πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να διευκρινιστεί εάν το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης, η οδηγία 1999/70 και η συμφωνία-πλαίσιο συμφωνίας-πλαίσιου έχουν την έννοια ότι αποκλείουν εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας η προσφυγή τακτικού δημοσίου υπαλλήλου κατά της αποφάσεως περί απορρίψεως της υποψηφιότητάς του σε διαγωνισμό, η οποία στηρίζεται στο επιχείρημα ότι η διαδικασία της ενδοϋπηρεσιακής εξελίξεως είναι αντίθετη με τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαίσιου, πρέπει να ασκηθεί εντός δίμηνης αποκλειστικής προθεσμίας από της ημερομηνίας δημοσιεύσεως της προκηρύξεως του διαγωνισμού.

- ⁸⁶ Η Ισπανική Κυβέρνηση διαπιστώνει ότι, κατά τις διατάξεις του άρθρου 46, παράγραφος 1, του νόμου 29/1998, περί διοικητικής δικαιοσύνης (*Ley 29/1998 reguladora de la Jurisdicción Contencioso-administrativa*), της 13ης Ιουλίου 1998 (*BOE* αριθ. 167, της 14ης Ιουλίου 1998, σ. 23516), η προσφυγή μπορούσε να ασκηθεί εντός δίμηνης προθεσμίας από της ημερομηνίας δημοσίευσής της προκηρύξεως του διαγωνισμού, δηλαδή στις 17 Δεκεμβρίου 2007. Κατά το ισπανικό δίκαιο, ο προσφεύγων της κύριας δίκης όφειλε είτε να ασκήσει προσφυγή ευθέως κατά των όρων της προκηρύξεως του διαγωνισμού εντός της τασσόμενης προθεσμίας είτε να ασκήσει προσφυγή κατά του αποτελέσματος του διαγωνισμού, εφόσον η πλημμέλεια από την οποία προέκυψε η προβαλλόμενη παρανομία ήταν απόρροια των ενεργειών της αρμόδιας αρχής κατά την εκ μέρους της εφαρμογή των όρων συμμετοχής στον διαγωνισμό, οι οποίοι δεν ήσαν οι ίδιοι παράνομοι. Αντιθέτως, δεν μπορούσε να προκαλέσει τον παρεμπόπτοντα έλεγχο των όρων διαγωνισμού για την πρόσληψη στη δημόσια διοίκηση μετά την εκπνοή της τασσόμενης προθεσμίας, μέσω ευθείας προσφυγής κατά του αποτελέσματος του διαγωνισμού.
- ⁸⁷ Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ελλείπει σχετικής ρυθμίσεως του δικαίου της Ένωσης, ο καθορισμός των αρμόδιων δικαστηρίων και η θέσπιση των λεπτομερών δικονομικών κανόνων για την άσκηση των ενδίκων βοηθημάτων που αποσκοπούν στη διασφάλιση της προστασίας των παρεχόμενων από το δίκαιο της Ένωσης δικαιωμάτων των ιδιωτών είναι, κατ' εφαρμογή της αρχής της διαδικαστικής αυτονομίας των κρατών μελών, ζήτημα της εσωτερικής έννομης τάξεως καθενός από αυτά (βλ., ιδίως, προπαρατεθείσα απόφαση *Impract*, σκέψη 44, και απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, C-378/07 και C-380/07, Αγγελιδάκη κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-3071, σκέψη 173).
- ⁸⁸ Πάντως, σε κάθε περίπτωση, τα κράτη μέλη υπέχουν την ευθύνη να διασφαλίζουν την αποτελεσματική προστασία αυτών των δικαιωμάτων (βλ., ιδίως, προπαρατεθείσα απόφαση *Impract*, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- ⁸⁹ Προς τούτο, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, οι λεπτομερείς δικονομικοί κανόνες που διέπουν τα ένδικα βοηθήματα τα οποία αποσκοπούν στη διασφάλιση της προστασίας των παρεχόμενων από το δίκαιο της Ένωσης δικαιωμάτων των ιδιωτών δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκοί από αυτούς που αφορούν παρόμοια ένδικα βοηθήματα του εσωτερικού δικαίου (αρχή της ισοδυναμίας) ούτε πρέπει να καθιστούν

πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ., ιδίως, προπαρατεθείσα απόφαση *Impract*, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁹⁰ Η τήρηση της αρχής της ισοδυναμίας προϋποθέτει ότι ο επίμαχος εθνικός κανόνας εφαρμόζεται αδιακρίτως τόσο στα ένδικα βοηθήματα η άσκηση των οποίων αφορά παράβαση του δικαίου της Ένωσης όσο και σε εκείνα η άσκηση των οποίων αφορά τη μη τήρηση του εσωτερικού δικαίου, εφόσον έχουν παρόμοιο αντικείμενο και παρόμοια αιτία. Προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον τηρείται η αρχή της ισοδυναμίας, το εθνικό δικαστήριο, το οποίο είναι το μόνο το οποίο έχει άμεση γνώση των δικονομικών κανόνων που ισχύουν για τα ένδικα βοηθήματα του εσωτερικού δικαίου, έχει την υποχρέωση να ελέγξει εάν οι λεπτομερείς δικονομικοί κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση, στο εσωτερικό δίκαιο, της προστασίας των παρεχόμενων από το δίκαιο της Ένωσης δικαιωμάτων των ιδιωτών είναι σύμφωνοι με την αρχή αυτή και να εξετάσει τόσο το αντικείμενο όσο και τα ουσιώδη χαρακτηριστικά των ενδίκων βοηθημάτων του εσωτερικού δικαίου που προβάλλονται ως παρόμοια. Προς τούτο, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να εξακριβώσει την ομοιότητα των εν λόγω ενδίκων βοηθημάτων από απόψεως αντικειμένου, της αιτίας τους και των ουσιωδών χαρακτηριστικών τους. Για να καθορίσει εάν οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι λιγότερο ευνοϊκοί, οφείλει να λάβει υπόψη τον ρόλο τους στην όλη διαδικασία, τη διεξαγωγή της διαδικασίας αυτής και τις ιδιομορφίες των εν λόγω κανόνων (αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 2010, C-246/09, *Bulicke*, Συλλογή 2010, σ. I-7003, Συλλογή, σκέψεις 26 έως 29, καθώς και διάταξη της 18ης Ιανουαρίου 2011, C-272/10, *Βερκίζη-Νικολακάκη*, σκέψεις 40 και 41).

⁹¹ Εν προκειμένω, από τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο δεν προκύπτει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη δίμηνη αποκλειστική προθεσμία είναι αντίθετη προς την αρχή της ισοδυναμίας. Όπως υποστηρίζει η Ισπανική Κυβέρνηση, η εν λόγω προθεσμία συνιστά την κατά κανόνα ισχύουσα προθεσμία για το σύνολο των ενδίκων βοηθημάτων που ασκούνται κατά των διοικητικών πράξεων ή διατάξεων των πράξεων αυτών. Εντούτοις, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να διευκρινίσει εάν συντρέχει τέτοια περίπτωση στη διαφορά της κύριας δίκης.

⁹² Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι κάθε περίπτωση στην οποία τίθεται το ζήτημα εάν εθνικός δικονομικός κανόνας καθιστά πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των παρεχόμενων από το δίκαιο της Ένωσης δικαιωμάτων των ιδιωτών πρέπει να εξετάζεται λαμβανομένης υπόψη της θέσεως του κανόνα αυτού στην όλη διαδικασία,

της διεξαγωγής της διαδικασίας και των ιδιαιτεροτήτων της ενώπιον των αρμοδίων εθνικών οργάνων. Υπό το πρίσμα αυτό, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εφόσον είναι αναγκαίο, οι αρχές που αποτελούν τη βάση του εθνικού δικαιοδοτικού συστήματος, όπως η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας, η αρχή της ασφάλειας δικαίου και η εύρυθμη διεξαγωγή της διαδικασίας (προπαρατεθείσα απόφαση Bulicke, σκέψη 35, και προπαρατεθείσα διάταξη Βερκίτζη-Νικολακάκη, σκέψη 48).

⁹³ Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι είναι σύμφωνος με το δίκαιο της Ένωσης ο καθορισμός εύλογων αποσβεστικών προθεσμιών για την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων, όπως επιτάσσει η αρχή της ασφάλειας δικαίου, και ότι δεν καθιστά, ως εκ της φύσεώς του, πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των παρεχόμενων από την έννομη τάξη της Ένωσης δικαιωμάτων των ιδιωτών. Όσον αφορά τις αποσβεστικές προθεσμίες, το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι στα κράτη μέλη εναπόκειται να καθορίζουν, για τις εθνικές ρυθμίσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, προθεσμίες που τελούν σε συνάρτηση, μεταξύ άλλων, με τη σημασία που έχουν για τους ενδιαφερόμενους οι αποφάσεις που πρόκειται να ληφθούν, με την περιπλοκότητα των εφαρμοστέων διαδικασιών και της εφαρμοστέας νομοθεσίας, με τον αριθμό των προσώπων που μπορούν να αφορούν οι αποφάσεις ή με τα άλλα δημόσια ή ιδιωτικά συμφέροντα που πρέπει να ληφθούν υπόψη (προπαρατεθείσα απόφαση Bulicke, σκέψη 36, και προπαρατεθείσα διάταξη Βερκίτζη-Νικολακάκη, σκέψη 49).

⁹⁴ Εν προκειμένω, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η δίμηνη προθεσμία εδράζεται στην αρχή της ασφάλειας δικαίου και αποσκοπεί ουσιαστικώς στην προστασία των λοιπών υποψηφίων σε διαδικασίες επιλογής στο πλαίσιο των οποίων, αφενός, ο αριθμός των προς κάλυψη θέσεων είναι περιορισμένος και, αφετέρου, η ακύρωση των όρων του διαγωνισμού θα είχε ως συνέπεια την υποχρέωση επανέναρξης της διαδικασίας αφαιρώντας από τους επιτυχόντες υποψηφίους τα δικαιώματα τα οποία θεωρούσαν πως έχουν αποκτήσει.

⁹⁵ Επισημαίνεται συναφώς ότι το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι ο καθορισμός δίμηνης αποκλειστικής προθεσμίας προφανώς δεν ήταν, στις υποθέσεις των οποίων επιλήφθηκε, ικανός να καταστήσει πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από την έννομη τάξη της Ένωσης (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Bulicke, σκέψη 39, και προπαρατεθείσα διάταξη Βερκίτζη-Νικολακάκη, σκέψη 58). Διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι, όσον αφορά την άσκηση

ενδίκου βοηθήματος κατά πράξεως γενικής ισχύος η οποία προέβλεπε μια σύνθετη διαδικασία και αφορούσε μεγάλο αριθμό προσώπων, μια τέτοια προθεσμία δεν ήταν παράνομη (βλ. υπ' αυτή την έννοια, προπαρατεθείσα διάταξη Βερκίζη-Νικολακάκη, σκέψεις 56 έως 58).

- ⁹⁶ Υπ' αυτές τις συνθήκες, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αποκλειστική προθεσμία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, δεν μπορεί, καταρχήν, να καταστήσει, ως εκ της φύσεώς της, πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από τη συμφωνία-πλαίσιο.
- ⁹⁷ Εντούτοις, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τη διάταξη περί παραπομπής, ο προσφεύγων της κύριας δίκης έγινε δεκτός και μετέσχε με επιτυχία στις δοκιμασίες του διαγωνισμού που προκήρυξε το Consejo, ενώ, μέχρι την εκ μέρους του γενικού γραμματέα έκδοση της προσβαλλόμενης στην κύρια δίκη αποφάσεως, περιλαμβανόταν στον οριστικό πίνακα των επιτυχόντων που δημοσιεύτηκε στις 12 Νοεμβρίου 2008. Υπ' αυτές τις συνθήκες, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η έναρξη της προβλεπόμενης στο ισπανικό δίκαιο δίμηνης προθεσμίας κατά την ημερομηνία δημοσίευσής της προκηρύξεως του διαγωνισμού, δηλαδή την 17η Δεκεμβρίου 2007, μπορούσε να καταστήσει πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από τη συμφωνία-πλαίσιο.
- ⁹⁸ Ειδικότερα, λαμβανομένου υπόψη ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης μετέσχε με επιτυχία στις δοκιμασίες του διαγωνισμού και, μάλιστα, περιελήφθη στον οριστικό πίνακα των επιτυχόντων του διαγωνισμού, το γεγονός ότι η προκήρυξη του διαγωνισμού εφαρμόστηκε κατά τρόπο που ενδεχομένως να θίγει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζει η συμφωνία-πλαίσιο κατέστη εμφανές κατά τον χρόνο κατά τον οποίο ο γενικός γραμματέας του Consejo ακύρωσε, με την προσβαλλόμενη στην κύρια δίκη απόφαση, δηλαδή στις 25 Μαρτίου 2009, την πράξη με την οποία ο προσφεύγων της κύριας δίκης κρίθηκε επιτυχών και διορίστηκε τακτικός δημόσιος υπάλληλος στην κατηγορία C.
- ⁹⁹ Υπ' αυτές τις συνθήκες και δεδομένου ότι ορισμένα στοιχεία της ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφίας δεν έχουν επαληθευθεί, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να προβεί στον απαραίτητο έλεγχο όσον αφορά την τήρηση της αρχής της

αποτελεσματικότητας και να κρίνει εάν ο προσφεύγων της κύριας δίκης μπόρεσε να ασκήσει εγκαίρως την προσφυγή του μολονότι, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης, η δίμηνη προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής άρχισε να τρέχει από της κοινοποιήσεως της εν λόγω αποφάσεως.

- 100 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο πέμπτο ερώτημα επιβάλλεται να δοθεί η απάντηση ότι το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης, η οδηγία 1999/70 και η συμφωνία-πλαίσιο έχουν την έννοια ότι δεν αποκλείουν, καταρχήν, την εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας η προσφυγή τακτικού δημοσίου υπαλλήλου κατά της αποφάσεως περί απορρίψεως της υποψηφιότητάς του σε διαγωνισμό, η οποία στηρίζεται στο επιχείρημα ότι η διαδικασία της ενδοϋπηρεσιακής εξελίξεως είναι αντίθετη με τη ρήτρα 4 της εν λόγω συμφωνίας-πλαισίου, πρέπει να ασκηθεί εντός δίμηνης αποκλειστικής προθεσμίας από της ημερομηνίας δημοσιεύσεως της προκηρύξεως του διαγωνισμού. Εντούτοις, η εκπνοή της ως άνω προθεσμίας δεν μπορεί να προβληθεί κατά τακτικού δημοσίου υπαλλήλου, υποψηφίου στον εν λόγω διαγωνισμό, ο οποίος μετέσχε με επιτυχία στις δοκιμασίες του διαγωνισμού και το όνομά του περιελήφθη στον οριστικό πίνακα επιτυχόντων του διαγωνισμού, εφόσον η προθεσμία αυτή θα μπορούσε να καταστήσει αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από τη συμφωνία-πλαίσιο. Σε αυτήν την περίπτωση, η δίμηνη προθεσμία μπορεί να αρχίσει να τρέχει από της κοινοποιήσεως της αποφάσεως περί ακυρώσεως της πράξεως με την οποία ο ενδιαφερόμενος κρίθηκε επιτυχών στον διαγωνισμό και διορίστηκε τακτικός δημόσιος υπάλληλος στην ανώτερη κατηγορία.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 101 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Η οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP, και η συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία

ορισμένου χρόνου που έχει προσαρτηθεί σε αυτή την οδηγία έχουν την έννοια, αφενός, ότι έχουν εφαρμογή επί συμβάσεων και σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου που έχουν συναφθεί με τη δημόσια διοίκηση και τους λοιπούς φορείς του δημοσίου τομέα και, αφετέρου, ότι απαγορεύουν οποιαδήποτε διαφορετική μεταχείριση μεταξύ τακτικών δημοσίων υπαλλήλων και αντίστοιχων εκτάκτων δημοσίων υπαλλήλων κράτους μέλους που να στηρίζεται απλώς και μόνο στο γεγονός ότι οι δεύτεροι απασχολούνται για ορισμένο χρόνο, εκτός εάν η διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους υπό την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της εν λόγω συμφωνίας-πλαisiού.

- 2) Η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαisiού για την εργασία ορισμένου χρόνου έχει την έννοια ότι ο χρόνος προϋπηρεσίας τον οποίο συμπλήρωσε εντός ορισμένης δημόσιας υπηρεσίας έκτακτος δημόσιος υπάλληλος, ο οποίος εν τω μεταξύ διορίστηκε τακτικός δημόσιος υπάλληλος, δεν επιτρέπεται να μη λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο διαδικασίας ενδοϋπηρεσιακής εξελίξεως στην οποία μπορούν να μετέχουν αποκλειστικώς τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι, εκτός εάν ο αποκλεισμός αυτός δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους υπό την έννοια του σημείου 1 της εν λόγω ρήτρας. Δεν συνιστά αντικειμενικό λόγο το γεγονός και μόνο ότι ο χρόνος προϋπηρεσίας του εκτάκτου υπαλλήλου διανύθηκε βάσει συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου.

- 3) Το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης, η οδηγία 1999/70 και η συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου έχουν την έννοια ότι δεν αποκλείουν, καταρχήν, την εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας η προσφυγή τακτικού δημοσίου υπαλλήλου κατά της αποφάσεως περί απορρίψεως της υποψηφιότητάς του σε διαγωνισμό, η οποία στηρίζεται στο επιχείρημα ότι η διαδικασία της ενδοϋπηρεσιακής εξελίξεως είναι αντίθετη με τη ρήτρα 4 της εν λόγω συμφωνίας-πλαisiού, πρέπει να ασκηθεί εντός δέμηνης αποκλειστικής προθεσμίας από της ημερομηνίας δημοσιεύσεως της προκηρύξεως του διαγωνισμού. Εντούτοις, η εκπνοή της ως άνω προθεσμίας δεν μπορεί να προβληθεί κατά τακτικού δημοσίου υπαλλήλου, υποψηφίου στον εν λόγω διαγωνισμό, ο οποίος μετέσχε με επιτυχία στις δοκιμασίες του διαγωνισμού και το όνομά του περιελήφθη στον οριστικό πίνακα επιτυχόντων του διαγωνισμού,

εφόσον η προθεσμία αυτή θα μπορούσε να καταστήσει αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από τη συμφωνία-πλαίσιο. Σε αυτήν την περίπτωση, η δίμηνη προθεσμία μπορεί να αρχίσει να τρέχει από της κοινοποίησεως της αποφάσεως περί ακυρώσεως της πράξεως με την οποία ο ενδιαφερόμενος κρίθηκε επιτυχών στον διαγωνισμό και διορίστηκε τακτικός δημόσιος υπάλληλος στην ανώτερη κατηγορία.

(υπογραφές)